

Qorti tal-Maġistrati (Malta)

RIK NRU 71/2019: MARIO CALLEJA (KI. 162476M) U MARTU JACQUELINE CALLEJA (KI. 264374M) V. PORTEM TOURISM VENTURES LTD (C68829)

(BIEX IKUN HEMM CAUSA ILLECITA JRID JIRRIŻULTA ILLI L-PARTIJET DAHLU GHAN-NEGOZJU BL-ISKOP LI TIĠI AĠĠIRATA L-LIĠI – IL-HTIEĠA O MENO ILLI L-KONJUGI ILLI MA TKUNX IPPARTEĊIPAT F'NEGOZJU TAHT L-ART. 1324 TAL-KAP. 16 THARREK JEW TIĠI MHARRKA FIR-RIGWARD – IL-HTIEĠA ILLI PERSUNA LI TIKKUNTRATTA GHAN-NOM TA' KUMPAĊIJA TINFORMA B'MOD ĊAR LILL-PARTI LI MAGHHA GHANDHA RELAZZJONI KUMMERĊJALI JEKK GHAL NEGOZJU PARTIKOLARI TKUN SER TIDHER GHAL KUMPAĊIJA OHRA MINN TAGHHA – INTEMPESTIVA' TAL-AZZJONI META MA TINTBAGHATX INTERPELLANZA QABEL IL-FTUH TAL-KAWŻA – MIN IBATI L-ISPEJJEŻ ĠUDIZZJARJI META KAWŻA TINFETAH MINGHAJR MA TKUN SARET INTERPELLANZA GHALL-HLAS)

MAĠISTRAT: DR. VICTOR G. AXIAK

3 ta' April 2023

IL-QORTI,

wara li rat ir-rikors ta' Mario Calleja u martu Jacqueline Calleja¹ ("ir-rikorrenti") intavolat fl-10 ta' April 2019 li permezz tiegħu talbu lil Portem Tourism Ventures Ltd ("l-intimata" jew "il-kumpanija intimata") sabiex jidher fid-data appuntata għas-smiegh u tgħid l-għaliex m'għandiex tiġi kkundannata li:

¹ Fol 1-4

thallas is-somma ta' erbatax-il elf - disa' mija u tamsa u flatin euro u erbgha u erbghin centezmu (€14,935.44) li atturi, rapprezentanti l-prezz ta' materjal u varji xogħlijiet tal-ghawara li sara kien mill-atturi fuq struzzjonijiet tiegħi u don kif jirrizulta mir-rendicont hawn onnes u manuskat b'tala 'Doh MCI'

Bl-ispejjez komprijz dawk tal-mandat ta' sehwstra li qed jif, presentat Kontestwalment u bl-ingħax legali kontra l-intimat li minn issa huna ugħut għas - subizzjoni.

wara li rat ir-risposta tal-kumpanija intimata² pprezentata fl-4 ta' Ġunju 2019 li permezz tagħha laqghet għat-talbiet tar-rikorrenti kif ġej:

² Fol 13-14

1. Preliminarjament, l-eccepjenti tqajjem il-kwistjoni tal-causa illecita, stante li l-attur Mario Calleja, li xogholu proprju huwa ta' Assistant Head f'St. Ignatius College, il-Handaq, qiegħed jopera bhala mastrudaxxa part time mingħajr ma johrog invoices u ricevuti fiskali skond il-Ligi, u mingħajr ma huwa registrat mad-Dipartiment tal-V.A.T., liema stat ta' fatt jikkostitwixxi reat, u għaldaqstant, m'għandux jigi permess illi jipprevalixxi ruhu minn proceduri gudizzjarji biex jissanzjona pretensjoni fuq attivita` li qegħda tigi gestita u operata illegalment;
2. Preliminarjament, u mingħajr pregudizzju għall-premess, jigi eccepit innuqqas ta' relazzjoni guridika ma' l-attrici Jacqueline Calleja;
3. Preliminarjament, u mingħajr pregudizzju għall-premess, u b'referenza għad-DOK.MC1 esebit ma' l-Avviz odjern, l-eccepjenti ma hiex il-legittimu kontradittur għax-xogħol kollu indikat f'dan id-dokument, u dan stante illi hija ma tiggestix il-Larry's Bar jew Larry's Hotel, izda għandha l-gestjoni biss tad-De Vilhena Boutique Hotel, Loop Bar u Il Teatro Pizzeria e Trattoria, u għalhekk tista' tirrispondi biss fil-mertu għal dawk ix-xogħolijiet li saru fid-De Vilhena Boutique Hotel, Loop Bar u Il Teatro Pizzeria e Trattoria;
4. Preliminarjament, u mingħajr pregudizzju għall-premess, tigi eccepita l-intempestivita` ta' l-azzjoni, u dan stante illi l-atturi qatt ma bagħtu ebda invoice u qatt ma interpellaw lill-eccepjenti għall-hlas fir-rigward tal-pretensjoni tagħhom qabel ma intavolaw dawn il-proceduri. Huwa stramb hafna kif, skond id-DOK.MC1 esebit ma' l-Avviz odjern, l-ahhar pagament allegatament sar fl-4 ta' Jannar 2019 [u mhux 2018 - dik hija zball tat-tipa kif l-entries l-oħra qabilha jindikaw], sar xi xogħol iehor fil-15 ta' Frar 2019, u l-kawza odjerna giet intavolata fl-10 ta' April 2019, u l-ewwel attentat li jsir Mandat ta' Sekwestru sar xi gimgha qabel. Hi x'inhi l-pretensjoni attrici, jirrizulta car anke mill-atti promoturi li dawn ma taw cans ta' xejn biex jipprezentaw il-pretensjoni tagħhom lill-eccepjenti, u jaraw x'kontestazzjonijiet kien hemm, u jekk il-kwistjoni setgħetx tigi risolta amikevolment mingħajr proceduri fil-Qorti bla bzonn. Fil-fatt l-atturi ma jippretendux spejjez ta' interpellazzjonijiet, la ta' ittri bonarji u lanqas ta' ittri ufficjali;
5. Illi, fil-mertu, l-eccepjenti qegħdha tirrespingi t-talbiet attrici bhala infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess atturi;

6. Illi l-eccepjenti hija mgħarrfa illi l-attur jippretendi hlas [erronjament minghandha] ta' Euro 800 għal vanity units li qatt ma gew suppliti nonostante l-fatt li dawn kienu gew imhallsa, u dan kif jirrizulta mill-istess rendikont DOK.MC1, u l-bieb tal-Larry's Hotel ma tlestiex u ma giex ritornat;

7. Illi l-attur jidher li qed ifittex lill-eccepjenti ukoll għal xogħol li ma lestiex - fost ohrajn, l-eccepjenti tispjega kif xogħol ta' finishing f'Il Teatro Pizzeria e Trattoria kellu jsir minn terzi stante li l-attur naqas milli jagħmilhom qabel il-ftuh ta' l-istess f'Dicembru 2017, meta l-istess attur, minflok ma lesta li kellu jagħmel, ghogbu jagħmel xogħol f'bar iehor jismu the Thirsty Lawyer u l-locks u door handles ta' l-istess Pizzeria gew konsenjati izda ma twahhlux, u dan kellu jsir minn terzi. Dan għandu jittiehed in konsiderazzjoni;

wara li rat illi din il-kawża giet assenjata lil din il-Qorti kif presjeduta permezz tal-assenjazzjoni magħmula ai termini tal-Artikolu 520(1)(a) tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta' Malta u tal-Artikolu 11(9) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta b'effett mill-10 ta' Mejju 2019,

wara li semgħet ix-xhieda u qrat it-traskrizzjoni tat-testimonjanzi tagħhom,

wara li rat il-bqija tal-atti proċesswali inkluż numru ta' *affidavits* li gew ipprezentati

wara li semgħet it-trattazzjoni finali magħmulha għan-nom tar-rikorrenti mill-Avukat Dr. Joseph Calleja,

qed tagħti din is-

Sentenza

1. Il-kawża tikkonċerna ammont ta' € 14,935.44 li r-rikorrent **Mario Calleja** jgħid li għandu jieħu mill-kumpanija intimata rappreżentanti l-prezz ta' materjal u xogħlijiet tal-għamara li saru minnu lilha fuq struzzjonijiet tagħha stess. Fl-affidavit tiegħu tat-28 ta' Ottubru 2019 r-rikorrent ippreċiża illi minn dan l-ammont, **€ 1,624.98** jirrappreżentaw spejjeż li għamel ma' terzi għan-nom tal-intimata filwaqt li l-kumplament, ossia' l-ammont ta' **€ 13,310.46** jirrappreżenta r-remunerazzjoni dovuta lilhu għax-xogħlijiet miftehna mal-kumpanija intimata.³
2. L-intimata tressaq diversi eċċezzjonijiet ta' natura preliminari ossia' (i) l-*causa illecita* stante illi skond hi r-rikorrent m'huwiex registrat mad-Dipartiment tal-VAT, (ii) in-nuqqas ta' relazzjoni ġuridika bejn l-intimata u r-rikorrenti Jacqueline Calleja, (iii) in-nuqqas ta' relazzjoni ġuridika bejn ir-rikorrenti u l-kumpanija intimata għar-

³ Fol 22

- rigward tax-xogħol li sar fil-*Larry's Bar/Hotel* peress illi ma' tiġġestix in-negozju f'tali post, (iv) l-intempestività tal-azzjoni stante illi r-rikorrenti ma bagħtux *invoices* u ma nterpellawx lill-intimata qabel il-ftuħ tal-kawża odjerna. L-intimata ressqet ukoll tlett eċċezzjonijiet fil-mertu u cioè illi: (v) t-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċhudha bl-ispejjeż kontribom, (vi) l-ammont ta' € 800 għall-*vanity units* f'*Larry's Bar/Hotel* m'huwiex dovut stante illi dawn ma ġewx suppliti u ġew imħallsa mir-rikorrenti filwaqt li l-ammonti dovuti in konnessjoni mal-bieb tal-*Larry's Bar/Hotel* mhumuex dovuti stante illi l-bieb ma tlestiex u ma' ġiex irritornat lill-intimat, (viii) il-Qorti għandha tiegħu konsiderazzjoni tal-fatt li x-xogħol ta' *finishes* f'*Il Teatro Pizzeria e Trattoria* kellu jsir minn terzi stante illi r-rikorrent naqas milli jagħmilhom qabel il-ftuħ tal-post f'Diċembru 2017 peress illi dak iż-żmien ir-rikorrent fettillu jmir jagħmel xogħol band'ohra u għandha tiegħu konsiderazzjoni ukoll tal-fatt illi l-*locks* u *door handles* tal-istess post ġew ikkonsenjati iżda ma twaħħlux mir-rikorrent u kellhom jitwaħħlu minn terzi.
3. Il-Qorti ser tgħaddi biex tikkunsidra l-eċċezzjonijiet tal-intimata waħda waħda fid-dawl tal-provi li ġew imressqa.

Causa illecita

4. L-ewwel eċċezzjoni tal-intimata hija dik tal-*causa illecita* għaliex skond hi r-rikorrent, li huwa Assistant Head fil-Kulleġġ San Injazju qiegħed jopera bħala mastrudaxxa *part-time* mingħajr ma joħroġ fatturi u riċevuti fiskali skond il-liġi u mingħajr m'huwa registrat mad-Dipartiment tal-VAT.
5. Fuq dan il-punt xehed **Paul Scicluna** (għan-nom tal-Kummissarju tat-Taxxi) li qal li r-rikorrent irregistra mad-Dipartiment fl-1 ta' Ottubru 2004 taħt l-Art. 11 tal-Att dwar Taxxa fuq il-Valur Miżjud (Kap. 406 tal-Liġijiet ta' Malta). Taħt dan l-artikolu jiġu registrati persuni li jwettqu attività ekonomika li tkun tikkwalifika bħala intrapriża żgħira skont it-Taqsima Wieħed tas-Sitt Skeda tal-Att (i.e. fejn l-*annual turnover* ma' jkunx jeċċedi ċertu ammont stabbilit mill-liġi). Dawn il-persuni joħorgu riċevuti fiskali bħala *exempt* u għalhekk ma jiġbrux u ma jħallsux VAT fuq is-servizzi tagħhom. Gara illi permezz tal-Avviż Legali 524 tal-2010 li daħal fis-seħħ fl-1 ta' Jannar 2011 il-Kummissarju tat-Taxxi kellu jieħu miżuri sabiex iħassar ir-registrazzjoni ta' persuni taxxabbli, registrati taħt l-artikolu 11 tal-Att, li l-valur tal-bejgħ tagħhom matul iż-żmien rilevanti ma kienx jaqbeż it-*threshold* ta' registrazzjoni (€7,000). Għalhekk mill-2011 ir-rikorrent ġie *deregistered* peress li d-dhul ma' kienx jaqbeż dak it-*threshold*. Sussegwentement permezz tal-Avviż Legali 67 tal-2015 il-liġi reggħet inbidlet b'mod illi sat-30 ta' Ġunju 2015 **kull** persuna

- taxxabbli taht l-Att kellha tirreġistra jew taht l-Art. 10 tal-Att (meta d-dhul jeccedi certu ammont) jew inkella taht l-Art. 11 (meta d-dhul ma jkun jeccedi certu ammont u allura l-persuna registrata għalkemm tkun tenuta toħroġ riċevuta fiskali, ma tiġborx u ma tħallasx VAT). Skond ix-xhud ir-rikorrent baqa ma reġax rreġistra mad-Dipartiment qabel l-1 ta' Frar 2019. F'din id-data ir-rikorrent irreġistra taht l-Art. 11 tal-Att.
6. M'hemmx dubbju illi għal dawk is-servizzi qabel l-1 ta' Frar 2019 li r-rikorrent ta lill-intimata u talab il-ħlas għalihom huwa kellu jkun registrat mad-Dipartiment u joħroġ riċevuti fiskali skond il-ligi għalkemm kif ingħad diġa, ma kellu l-ebda obbligu illi jiġbor jew iħallas VAT.
 7. L-intimata tippretendi illi galadarba kien hemm dan in-nuqqas mir-rikorrent, allura hemm il-*causa illicita* u japplika l-prinċipju *ex turpi causa non oritur actio*.
 8. Kif ingħad fis-sentenza fl-ismijiet: **Joseph Farrugia v. Peter Paul Attard** (App Ċiv 47/2002/1 PS, Qorti tal-Appell, 16/09/2004):

“... hu dottrinalment accettat illi l-“causa” tal-obbligazzjoni hi l-iskop persegwit mill-kontraenti. Skond it-teorija oggettiva din il-“causa” hi identifikata mal-funzjoni ekonomika-socjali tan-negozju intervenut bejn il-kontraenti. Hi għalhekk diretta li tiehu qies tal-interessi kollha konkreti li l-operazzjoni, objettivament, hi mahsuba li tirrealizza. Jinkombi għalhekk fuq il-gudikant li jidentifika d-dixxiplina regolatrici tan-negozju u jipprocedi għall-valutazzjoni ‘in concreto’ tal-kawza, qua element essenzjali tan-negozju. Fi kliem iehor għandu jiddetermina jekk il-“causa”, oggett tal-valutazzjoni, tikkonformax ruhha mal-ligi, inter alia, l-licejeta` tagħha...

... din il-Qorti ma tara xejn illecitu fil-kontrattazzjoni ‘de quo’. Il-ftehim certament ma kienx mahsub biex tigi evasa xi taxxa dovuta tal-VAT. Anke jekk is-servizz prestat mill-attur appellat seta’ kien soggett għal din it-taxxa, l-ftehim milhuq ma jistax, bl-ebda sforz tal-immaginazzjoni, jigi kwalifikat bħala illecitu, kontra l-morali jew kontra l-ordni pubbliku, li jsemmi l-artikolu 990 tal-Kodici Civili.”
 9. Hekk ukoll l-istess Qorti kif presjeduta rriteniet fis-sentenza fl-ismijiet: **Josephine Grech et v. Ignatius Attard et noe** (30/06/2020) illi:

*“l-fatt li l-iskrittura tax-xorta in ezami setghet tkun soggetta għal xi forma ta’ hlas ta’ boll
dan ma kienx jirrendi l-kuntratt null u bla effett fil-ligi u wisq anqas ma kien jista’ jirrendih
ftehim minghajr kawza jew b’kawza illecita jew immorali jew kontra l-ordni pubbliku”.*

10. Gie deciz ukoll mill-Qorti Taljana tal-Kassazzjoni illi:

*“le frodi fiscali non comporta la nullita` dei negozi con cui viene commessa (C 87/6970)
trovando la sua sanzione soltanto nelle disposizioni fiscali “ (C 99/12327)”*

11. Fil-każ odjern kif diga ngħad ir-rikorrent seta’ ma kienx jissoddisfa l-vot tal-ligi jekk dan ma kienx registrat mad-Dipartiment tal-VAT. Meta rregistra huwa għamel dan taħt l-Art. 11 tal-Att li jfisser allura illi ftit li xejn jista’ jingħad illi kien hemm xi evazzjoni fiskali min-naha tar-rikorrent. Cio nonostante, anke li kieku rrizulta lill-Qorti illi r-rikorrent kellu l-obbligu li jiġbor u jhallas il-VAT fuq is-servizzi tiegħu, dan ma jagħmilx b’daqshekk il-*causa* wahda illecita peress illi fih innifsu in-negozju bejn il-kontendenti ma jidhirx li sar bl-iskop li tiġi agġirata l-ligi.

12. Għalhekk din l-ewwel eċċezzjoni tal-intimata sejra tiġi miċhudha mill-Qorti.

Nuqqas ta’ relazzjoni ġuridika bejn l-intimata u r-rikorrenti Jacqueline Calleja

13. It-tieni eċċezzjoni tal-kumpanija intimata hija dik tan-nuqqas ta’ relazzjoni ġuridika bejnha u r-rikorrenti Jacqueline Calleja.

14. Mill-atti proċesswali u mill-provi prodotti jirrizulta li fuq perjodu ta’ ċirka sentejn ir-rikorrent għamel diversi xogħlijiet ta’ mastrudaxxa lill-kumpanija intimata u inoltre inkorra spejjeż sabiex jixtri l-materjal. Ir-rikorrenti t-tnejn xehdu li huma miżżewġin⁴ (f’dan ir-rigward gie esebit iċ-ċertifikat taż-żwieġ a fol 25 li juri li huma żżewġu fit-28 ta’ Ġunju 2001) u li bejniethom hemm fis-seħh il-komunjoni tal-akkwisti.

15. Issir riferenza għas-sentenza mogħtija minn din il-Qorti diversement presjeduta fl-ismijiet: **Yana Grech v. Ludwig Calleja et.** (Rik. 188/2015 per Magistrat Rachel Montebello, 26/02/2020). F’dik il-kawża r-rikorrenti talbet ir-rifużjoni ta’ ammont li kienet hallset lill-intimat Calleja għal servizzi li kellhom jiġu reżi minnu lilha fl-appartament tagħha li pero baqgħu ma ngħatawx. Fost eċċezzjonijiet oħra, l-

⁴ A fol 21 u 202

intimata Claire Calleja, il-mara tal-intimat, eċċepiet in-nuqqas ta' relazzjoni ġuridika mar-rikorrenti billi skond hi ma kellha l-ebda konnessjoni man-negozju mertu tal-kawza. Fis-sentenza mirquma tagħha⁵ il-Qorti ċċitat numru ta' sentenzi fosthom is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Superjuri fl-ismijiet: **Frankie Refalo et. v. Jason Azzopardi et.** (Ċit Nru 1365/1992/2, 05/10/2001) fejn ingħad is-segwenti:

“Biex jiġi stabbilit jekk parti in kawża kienetx jew le leġittimu kontradittori tal-parti l-oħra, l-Qorti trid bilfors tivverifika prima facie jekk il-persuna ċitata fil-ġudizzju, kienetx materjalment parti fin-negozju li, skond l-attur, ħoloq ir-relazzjoni ġuridika li minnha twieldet l-azzjoni fit-termi proposti. Jekk dan in-ness jiġi stabbilit, il-persuna ċitata setgħet titqies li kienet persuna idoneja biex tirrispondi għat-talbiet attriċi, inkwantu dawn ikunu jaddebitawha obbligazzjoni li kienet mitluba tissodisfa dan inkwantu il-premessi għaliha, jekk provati, setgħu iwasslu għall-kundanna mitluba f'każ li jinstab li l-istess konvenut ma jkollux eċċezzjonijiet validi fil-liġi x'jopponi għaliha.”

Il-Qorti ċċitat ukoll is-sentenza fl-ismijiet: **Focal Maritime Services Company Limited vs Top Hat Company Limited** (Qorti tal-Appell Inferjuri, App Ċiv Nru. 289/2006/1 PS, 09/04/2008) fejn ingħad illi:

“In linea ta' prinċipju ġenerali huwa, bla dubju, indiskuss illi d-deduzzjoni ta' konvenut f'ġudizzju trid, neċessarjament, titwield minn rapport ġuridiku, sija jekk dan jemani minn kuntratt, leżjoni ta' dritt minn intervent delittuż jew akwiljan, ope successionis jew minn sitwazzjonijiet strutturalment komuni (ad eżempju, f'kondominju jew il-kreazzjoni ta' ċerti servitujiet). Li jfisser, b'konsegwenza, illi kawża ma tkunx tista' tikkonsegwi l-iskop tagħha jekk mhux fil-konfront ta' dak li miegħu l-attur, għal xi waħda mill-konnessjonijiet aċċennati, għandu relazzjoni ġuridika.”

Il-Qorti kompliet billi qalet illi:

“Huwa minnu illi ma jidhrax illi l-konvenuta kienet involuta direttament fin-negozju konkluż bejn l-attriċi u żewġha l-konvenut Ludwig Calleja, u lanqas jirriżulta illi hija parteċipi b'mod ġenerali fin-negozju eżercitat mill-istess konvenut konsistenti f'xogħolijiet ta' dawl u ilma. Madanakollu, billi l-konvenuti huma mizzewġin, u dan mhux kontestat minnhom, il-Qorti ma tistax twarrab il-fatt illi fil-liġi tagħna hemm prezunzjoni tal-eżistenza tal-komunjoni tal-akkwisti bejn żewġ persuni mizzewġin Malta... Għall-Qorti, dan ifisser illi bejn il-konvenuti teżisti l-komunjoni tal-

⁵ Din is-sentenza giet imdawwra mill-Qorti tal-Appell fil-11 ta' Novembru 2020 li ordnat li l-atti jintbagħtu lura quddiem l-Ewwel Qorti sabiex il-mertu jiġi deċiż mill-ġdid wara li ssir il-kjamata fil-kawża ta' Keith Balzan Gera. Sad-data ta' din is-sentenza il-kawża għadha pendenti quddiem din il-Qorti diversement presjeduta.

akkwisti, u konsegwentement isibu riskontru r-regoli kontenuti fis-Subtitolu III tat-Titolu V tat-Tieni Taqsima tat-Tieni Ktieb tal-Kodici Ċivili, fosthom għalhekk l-Artikolu 1320 li jipprovdi illi fil-komunjoni tal-akkwisti jidhlu, inter alia, dak kollu li ż-żewġ partijiet miżżewġa jakkwistaw bix-xogħol jew bil-ħidma tagħhom. B'zieda ma' dan, skont l-Artikolu 1324 tal-Kap. 16, atti normali ta' ġestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni li jkunu qed jigu eżerċitati minn parti waħda biss mill-miżżewġin, ikunu vestiti biss f'dik il-parti li fil-fatt tkun qed teżerċita dak il-kummerċ, negozju jew professjoni.

Għaldaqstant, għadarba jirriżulta illi t-talba attriċi f'din l-azzjoni hija msejsa fuq appall li ngħata lill-konvenut fil-kors normali tal-kummerċ eżerċitat minnu, b'applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet legali li jirregolaw ir-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti għandu jikkonsegwi neċessarjament illi dak li seta' gie akkwistat mill-konvenut minn dan in-negozju, anke jekk aġixxa wahdu, jifforma parti mill-akkwisti tal-komunjoni ta' beni eżistenti bejn iż-żewġ konvenuti miżżewġin.

Applikat it-tagħlim ċitat iktar qabel għall-eċċezzjoni in diżamina, il-Qorti tqis illi d-dhul minn u l-obbligazzjonijiet tan-negozju eżerċitat mill-konvenut Ludwig Calleja, jorbtu lill-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejn l-istess konvenut u l-konjugi tiegħu anke jekk dan in-negozju jiġi ġestit mill-konvenut wahdu mingħajr il-parteciċipazzjoni ta' martu. Tqis ukoll illi l-korollarju ta' dan huwa illi bħala l-konjugi tal-konvenut u bħala komparteciċipi fil-komunjoni tal-akkwisti li fiha bla dubju jirrientraw l-akkwisti min-negozju eżerċitat minn żewġha l-konvenut Ludwig Calleja, teżisti relazzjoni ġuridika evidenti bejn il-konvenuta Claire Calleja u l-attriċi Yana Grech u għaldaqstant, il-konvenuta għandha titqies li ġiet ċitata in ġudizzju korrettement."

16. Fis-sentenza ta' din il-Qorti diversement presjeduta fl-ismijiet: **Christopher Selvagi et. v. Peter Borg** (Avv. Nru. 370/2003 per Maġistrat Gabriella Vella, 31/07/2012) f'kawża fejn ir-rikorrenti konjugi Selvagi talbu risarciment tad-danni kkawżati mill-intimat meta waħhal madum fil-proprijeta' tagħhom il-Qorti rriteniet is-segweni fir-rigward tal-eċċezzjoni tiegħu illi l-azzjoni kellha tigi diretta ukoll kontra martu:

"Fil-fehma tal-Qorti l-indoli ta' l-azzjoni attriċi, nascenti appuntu mir-relazzjoni ġuridika bejn l-atturi konjugi Selvagi u l-konvenut, li ilu jeżerċita s-sengha ta' tile layer għal iktar minn hamsa u tletin sena, għandha tigi kkunsidrata fid-dawl ta' dak dispost fl-Artikolu 1324 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta, u cioè li atti normali ta' ġestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni li jkunu qed jigu eżerċitati minn parti wahda biss mill-miżżewġin ikunu vestiti biss f'dik il-parti li fil-fatt tkun qed teżerċita dak il-kummerċ, negozju jew professjoni anke fejn dawk l-atti kieku ma kenux magħmula in relazzjoni ma' din is-sengha, negozju jew professjoni kienu jikkostitwixxu amministrazzjoni straordinarja.

Kif osservat mill-Qorti ta' l-Appell fis-sentenza fl-ismijiet Grazio Patiniott et v. Anthony Cini et, Appell Civili Nru. 2067/96 deciza fil-5 ta' Ottubru 2001 u mill-Qorti ta' l-Appell (Sede Inferjuri) fis-sentenza fl-ismijiet J&E Griscti v. Jesmond Sant et, Appell civili Nru. 904/05 deciza fl-10 ta' Jannar 2007, l-Artikolu 1324 tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta ma japplikax ghal kull att tal-kummerc kif definit mill-Kodici tal-Kummerc izda kien japplika biss fil-kaz ta' persuna li tkun qed tizercita kummerc, negozju jew professjoni bhala attività ekonomika u li fiha l-kuntrattazzjoni taht ezami setgħet tinkwadra ruhha bhala att normali tal-gestjoni tagħha. Fid-dawl ta' tali principju ma hemmx dubju li fil-kaz odjern fejn, kif già osservat, il-konvenut għandu s-sengħa ta' tile layer u ilu jezercita tali sengħa għal iktar minn hamsa u tletin sena, l-appalt kummissjonat mill-atturi konjugi Selvagi lill-konvenut jikkostitwixxi għall-istess konvenut att normali ta' gestjoni tas-sengħa tiegħu, u għalhekk ai termini tal-Ligi tali att kien legittimament u validament vestit fih biss. Minn dan isegwi li kwalunkwe azzjoni nascenti mill-appalt in kwistjoni, inkluza azzjoni għad-danni mill-atturi kontra l-konvenut minhabba inadempjenza kontrattwali, tista' validament tigi istitwita mingħajr il-htiega li mart il-konvenut tkun parti fil-proceduri Kif osservat fil-precitata sentenza J&E Griscti Limited v. Jesmond Sant et, Appell Civili Nru. 904/05, l-iskop ta' l-Artikolu 1324 hu intiz biex, fil-konfront tat-terz, il-komunjoni tintrabat anke meta att straordinarju jsir minn konsort wiehed biss, basta li jkun att "normali" ta' gestjoni ta' kummerc (Claudette Gauci v. Paolo Bonnici Limited et, 9 ta' Ottubru 2003, per Imhalef Tonio Mallia). Għal kjarizza, qed jigi rilevat illi hemm atti li jirrikjedu l-intervent taz-zewg konjugi [Artikolu 1322(2)] u hemm ukoll atti li wiehed mill-konjugi jista' jgħib fis-sehh uti singuli [Artikolu 1324 jew l-Artikolu 1327(c)]. F'dawn l-istanzi t-terz kreditur huwa legittimat li jissodisfa l-kreditu tiegħu fuq il-beni tal-komunjoni. Dan għar-raguni illi dawk l-atti jinciedu fuq ic-cespiti li jiffurmaw parti mill-patrimonju tal-komunjoni. Naturalment, skond il-ligi, l-istess terz kreditur huwa ulterjorment tutelat billi in subordine idur fuq il-beni personali ta' dak biss fost il-konjugi li għamel in-negozju u ndahal għar-responsabilità kontrattwali diretta. Jigi allura illi r-ragel jirrispondi għad-dejn de quo mhux biss bis-sehem tiegħu mill-komunjoni imma anke bil-beni tiegħu proprji, mentri l-mara hija biss responsabbli sal-konkorrenza ta' sehemha mill-komunjoni ta' l-akkwisti. Dan hu bil-wisq car mill-kontenut tan-norma fl-Artikolu 1330 tal-Kodici Civili.

Għalkemm l-azzjoni odjerna tista' hekk tolqot il-beni formanti parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti presumibilmment ezistenti bejn il-konvenut u martu, b'daqshekk ma jfissirx li l-appalt kummissjonat mill-atturi konjugi Selvagi lill-konvenut u kwalunkwe azzjoni derivanti minnu għandhom jigu kkunsidrati bhala atti ta' amministrazzjoni straordinarja li għall-validità legali tagħhom jinneccitaw il-presenza taz-zewg konjugi. Kif già iktar 'l fuq osservat għall-fini ta' l-eccezzjoni tan-nuqqas ta' integrità tal-gudizzju sollevata mill-konvenut, il-Qorti għandha tikkonsidra l-indoli ta' l-azzjoni attrici entro l-parametri restrittivi ta' l-Artikolu 1322(3) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta u minn imkien fl-imsemmi artikolu tal-Ligi ma jistgħu l-appalt kummissjonat

mill-atturi lill-konvenut u azzjoni derivanti minnu jitqiesu bhala atti ta' amministrazzjoni straordinarja.

Ghaldaqstant fil-kaz in ezami l-gudizzju kif dirett fil-konfront ta' l-attur huwa integru u ma hemmx lok li huwa jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju. Konsegwentement ghalhekk l-ewwel eccezzjoni sollevata mill-konvenut ma jisthoq qx li tigi milqugha."

17. Imbagħad fis-sentenza fl-ismijiet: **Bernard Schranz v. Paul Azzopardi et.** (181/06 per Magistrat Gabriella Vella, 30/05/2016) f'kawża fejn ir-rikorrent fittex lill-intimati għar-rifużjoni ta' prezz ta' xogħol ta' mastrudaxxa li kien hallas lill-intimat u fejn l-intimata, mart l-intimat Azzopardi, eċċepiet li m'għandha l-ebda *locus standi*, din il-Qorti diversement presjeduta qalet is-segwent:

"Mill-atti processwali u mill-provi prodotti essenzjalment jirrizulta li l-attur kien inkariga lill-konvenut, li huwa mastrudaxxa, biex jagħmillu xogħol ta' l-injam fil-fond proprjetà tiegħu f'Nru. 40, Triq Vittorio Cassar, Birkirkara, konsistenti f'hamest itwieqi u erba' bibien. Fir-rigward il-konvenuti jikkontendu li jirrizulta bl-aktar mod car illi ma sar l-ebda ftehim ma' mart l-esponenti. Imkien fl-atti ma tissemma' li hadet xi ordni, ahseb u ara kemm din setgħet tikkonsenja jew tersaq sabiex tagħmel tajjeb għal dak li qed jippretendi l-attur. Fir-realtà kien biss l-esponenti illi ha l-ordni tax-xogħol u mart l-esponenti hija għal kollox estraneja – l-unika raguni għalfajn din iddahhlet fil-kawza bhala konvenuta kien biss għal skop vessatorju. Fil-fehma tal-Qorti però tali sottomissjoni u konsegwenti eccezzjoni tal-konvenuti huma guridikament zbaljati u bhala tali ma jistghux jigu milqugħa

Jibda biex jigi osservat li għalkemm a tenur ta' l-Artikolu 1324 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta atti normali ta' gestjoni ta' kummerc, negozju jew professjoni li jkunu qed jigu ezercitati minn parti wahda biss mill-mizzewgin, ikunu vestiti biss f'dik il-parti li fil-fatt tkun qed tezercita dak il-kummerc, negozju jew professjoni anke fejn dawk l-atti kieku ma kienux magħmula in relazzjoni ma' dik is-sengħa, negozju jew professjoni kienu jikkostitwixxu amministrazzjoni straordinarja, b'daqshekk ma jfissirx illi l-komunjoni ta' l-akkwisti vigenti bejn il-konjugi tkun ezonerata minn kull responsabilità versu it-terz kreditur.

*... issir referenza għal dak osservat mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fis-sentenza fl-ismijiet **Three Barrels Limited v. Joan Schembri et, Citaz. Nru. 553/99** deciza fis-17 ta' Jannar 2013: bl-artikolu 1324 tal-Kap. 16, għalhekk, il-komunjoni tintrabat fil-konfront tat-terz, anke meta att straordinarju jsir minn konsort wiehed biss, basta li jkun att "normali ta' gestjoni ta' kummerc". (Vide wkoll Claudette Gauci v. Paolo Bonnici Limited et, PA per Imhalef Tonio Mallia deciza fid-9 ta' Ottubru 2003). F'tali kaz it-terz kreditur jista' idur fuq l-assi tal-komunjoni u, in subordine, jdur fuq il-beni personali ta' dak biss fost il-konjugi li għamel in-negozju w*

indahal fir-responsabilità kontrattwali diretta. Il-mara, il-konvenuta f'din il-kawza, hija responsabbli sal-konkorrenza ta' sehemha mill-komunjoni ta' l-akkwisti. ... Ghalhekk u fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet jircievi applikabilità d-dispost ta' l-Artikolu 1324 għall-kaz odjern li għandha tikkonduci biex jigi ritenut illi fil-kaz ta' l-obbligazzjoni assunta mill-konvenut Martin Schembri u li għandha karattur negozjali u mhux personali għandha twiegeb il-komunjoni ta' l-akkwisti u, konsegwentement, ukoll il-konvenuta Joan Schembri izda limitatament għall-sehemha mill-assi tal-komunjoni.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Claudette Gauci v. Paolo Bonnici Limited et, Citaz. Nru. 14/02** deciza mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-9 ta' Ottubru 2003, citata fil-precitata sentenza **Three Barrels Limited v. Joan Schembri et**, gie osservat illi: l-iskop ta' l-artikolu 1324 hu intiz biex, fil-konfront ta' terz, il-komunjoni tintrabat anke meta att straordinarju jsir minn konsorti wiehed biss, basta li jkun att 'normali' ta' gestjoni ta' kummerc. It-terz, allura, ma jkollux għalfejn, kull darba, li jinnegozja ma' konsorti jittlob li dan ta' l-ahhar igib il-parti l-oħra mieghu, għax jaf li, bil-firma ta' parti wahda, xorta wahda jkun kopert. Dan johrog car ukoll minn ezami ta' l-artikolu 1330 tal-Kodici Civili. Dan l-artikolu jghid li meta l-beni tal-komunjoni ta' l-akkwisti ma jkunux bizzzejjed biex jithallsu d-djun li jkunu piz fuqhom, il-kredituri ta' dik il-komunjoni jistghu jinfurzaw it-talba tagħhom in subsidium kontra l-beni parafernali tal-mizzewgin b'dan però li jekk id-dejn in kwistjoni (u hawn qed nitkellmu fuq djun tal-komunjoni) jinholq mill-ezercizzju ta' negozju kif imsemmi fl-artikolu 1324, allura l-kredituri jistghu jinfurzaw dak id-dejn in subsidium fuq l-assi parafernali biss tal-parti li holoq dak id-dejn. Dan l-artikolu jikkonferma, u fil-fatt, qed jassumi li dejn mahluq kif imsemmi fl-artikolu 1324, huwa dejn tal-komunjoni, u huwa biss in subsidium li min holoq dak id-dejn ikun responsabbli għalih bil-beni parafernali tiegħu. Il-ligi holqot sistema fejn qed tipprowa tibbilancja l-interess ta' kull min hu interessat. Minn naha l-wahda għandek in-negozjant li, biex imexxi n-negozju tiegħu fl-interess tal-komunjoni ta' l-akkwisti, m'għandux għalfejn ikaxkar lill-martu mieghu biex din takkumpanjah għal kull att li jagħmel u t-terz jaf li avvolja qed jinnegozja mar-ragel biss, warajh hemm il-komunjoni. Il-mara, f'tit jew wisq, qed tiehu riskju għax tista' ssib il-komunjoni mghobbija b'pizijiet ta' natura straordinarja li għalihom ma tatx il-kunsens. Kontra dan, però, għandha mhux biss il-fakoltà li ccaħhad lil zewgha milli jkompli jamministra l-komunjoni, taht l-artikolu 1325 tal-Kodici Civili, izda l-privilegg li tara li gidha parafernali ma jkunux jistghu jitmessu mill-kredituri tal-komunjoni, u dan peress li dak l-att inholq taht l-artikolu 1324.

Il-ligi, bl-artikolu 1324, holqot eccezzjoni għar-regola li att straordinarju mahluq minn konsorti wiehed ma jippregudikax il-komunjoni ta' l-akkwisti b'dan, però, li dik l-eccezzjoni ma twassalx għall-effetti kollha tar-regola generali, u cioè, li l-mizzewgin jagħmlu tajjeb in subsidium b'gidhom personali għad-djun tal-komunjoni. Dejn magħmul ai termini ta' l-artikolu 1324, jorbot lill-komunjoni ta' l-akkwisti u in solidum il-beni parafernali ta' dak biss li ta lok għal dak id-dejn. L-obbligazzjoni in kwistjoni hi, allura, mhux biss obbligazzjoni valida li holoq ir-ragel ai

termini ta' l-artikolu 1324 tal-Kodici Civili, izda wkoll hi obbligazzjoni li torbot lill-komunjoni ta' l-akkwisti allura ezistenti bejn il-konjugi...

Fil-kaz in ezami jirrizulta li l-konvenuti Paul Azzopardi u Bernardette Azzopardi huma mizzewgin u fin-nuqqas ta' prova kuntrarja japplika dak dispot fl-Artikolu 1316(1) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta u cioè li z-zwieg li jsir f'Malta jgib ipso jure bejn il-mizzewgin, il-komunjoni ta' l-akkwisti, meta ma jkunx hemm ftehim xort' ohra b'att pubbliku. Fid-dawl ta' dan ghalhekk fil-kaz in ezami u b'mod partikolari ghat-talba attrici ghar-refuzjoni tas-somma ta' Lm600 li thallset lill-konvenut Paul Azzopardi mill-attur akkont tal-valur tax-xoghol li kellu jigi esegwit, japplika dak appena osservat fir-rigward tar-responsabilità tal-komunjoni vis-à-vis it-terz kreditur ghad-djun rizultanti minn atti normali ta' gestjoni ta' kummerc, negozju jew professjoni ezercitata minn konjugi wiehed biss. Konsegwentement jirrizulta li l-konvenuta Bernardette Azzopardi qua mart il-konvenut Paul Azzopardi giet gustament u korrettament imharrka mill-attur."

18. Fis-sentenza fl-ismijiet: **Electronic Products Limited v. Emmanuel Micallef et.** (PA, Ċit Nru 633/01 GV, 10/10/2001) f'kawża fejn il-kumpanija rikorrenti talbet il-ħlas ta' prezz ta' *computer hardware* u xogħolijiet ta' *maintenance* mingħand żewġ irġiel tal-familja u n-nisa rispettivi tagħhom, il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili ddikjarat illi:

"Kwantu ghat-tieni eccezzjoni tal-konvenuti jirrizulta, anke mill-provi prodotti mill-atturi, li l-atturi qatt ma ddiljaw man-nisa Micallef. Inoltre fil-kaz in ezami kieku stess kien japplika l-artikolu 1324 tal-Kap 16 billi dan kien kaz ta' atti normali ta' gestjoni ta' kummerc u negozju fejn in-nisa ma dahlux. Ghalhekk it-talba attrici fil-konfront tal-konvenuti Micallef personalment ma tistax tigi milqugha."

19. Imbagħad fis-sentenza fl-ismijiet: **Primrose Poultry Products Limited v. Anthony Muscat et.** (Ċit Nru 997/2000 AJM, 11/10/2001) ingħad mill-Qorti f'kawża fejn il-kumpanija rikorrenti talbet il-ħlas mill-intimati ta' prezz ta' merkanzija mibjugħa u kkonsenjata lilhom:

"Qed issir oggezzjoni għall-presenza tal-mara tal-konvenut f'dawn il-proceduri billi din ma għandha ebda relazzjoni guridika mas-socjeta' attrici. Huwa minnu li ... l-mara ma għandhiex locus standi f'dawn il-proceduri. Infatti l-artikolu 1324 tal-Kap 16 jipprovdi għall-eventwalita' ta' meta att li minn natura tiegħu jkun jikkostitwixxi att ta' amministrazzjoni straordinarja bħal ma hu kummerc, negozju jew professjoni, l-amministrazzjoni u rappreżentanza tkun vestita biss f'dak il-konjugi li jkun qed jeżercita dak in-negozju, kummerc jew professjoni ezercitata minnu. L-presenza tal-konvenuta għalhekk mhux meħtieġ billi, anke kif jirrizulta mill-atti tal-kawża, din qatt ma ggestiet in-negozju in kwistjoni"

20. In riassunt tal-ġurisprudenza citata fuq dan il-punt, jidher illi l-Qrati tagħna ma kienux konsistenti fuq il-kwistjoni tar-relazzjoni ġuridika li tinbet bejn persuna (i.e. f'dan il-każ il-kumpanija intimata li tidhol f'att normali ta negozju ma' persuna li teżercita negozju, u l-konjugi ta' dan tal-aħħar. F'xi drabi l-Qrati rraġunaw illi għaladarba dejn magħmul ai termini tal-Art. 1324 tal-Kap. 16 jorbot il-komunjoni tal-akkwisti bejn il-miżżewġin, allura l-konjugi li ma tkunx parti diretta min-negozju xorta waħda ikollha interess ġuridiku f'kawża fejn il-konjugi l-ieħor ikun qed jirrispondi għal dak id-dejn jew fejn ikun qed jitlob l-ħlas ta dak id-dejn. Kif rajna pero' talvolta l-Qrati rritenew illi darba skond l-Art. 1324, atti normali ta' ġestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni li jiġu eżercitati minn parti waħda biss mill-miżżewġin, ikunu vestiti biss f'dik il-parti li fil-fatt tkun qed teżercita dak il-kummerċ, negozju jew professjoni, allura l-parti l-oħra m'għandiex tissejjah f'kawża sabiex twieġeb għal jew titlob il-ħlas ta' dak id-dejn.
21. Din il-Qorti ttendi iżjed li taqbel mal-posizzjoni illi appena jiġi stabbilit illi l-indoli tal-azzjoni ma tkunx waħda li tikkonċerna att ta' amministrazzjoni staordinarja taht l-Art. 1322(3) tal-Kap. 16, iżda tikkonċerna att ta' amministrazzjoni ordinarja jew inkella att li għalkemm normalment jitqies bħala ta' amministrazzjoni staordinarja ikun jaqa' taht l-Art. 1324 tal-Kap. 16, allura **m'hemmx il-htieġa** illi l-konjugi li ma tkunx direttament involuta fl-azzjoni titharrek jew tiġi mħarrka. Iżda l-Qorti tikkunsidra ukoll li din tal-aħħar m'għandiex tkun imwaqqfa milli jekk trid teżercita l-azzjoni kompetenti flimkien mal-konjugi l-ieħor. Dan qed jingħad għaliex il-konjugi l-oħra għandha jkollha kull dritt tipparteċipa f'kawża fejn il-kwistjoni tirrigwarda talba għal ammonti li jkunu jispettaw lill-komunjoni tal-akkwisti u dan minkejja li ma tkun ipparteċipat xejn fin-negozju li jkun rendu dak l-ammonti.
22. Fil-kawża odjerna, minn imkien ma rriżulta illi r-rikorrenti Jacqueline Calleja (li hija Nutar Pubbliku) b'xi mod tat xi servizzi lill-kumpanija intimata u filfatti l-unika darba li isimha jiffigura f'xi transazzjoni huwa fid-dokument MC1 anness mar-rikors promotur fejn skond ir-rikorrent Mario Calleja fl-2017 l-intimata kienet għaddiet xi ħlas (jekk hux permezz ta' flus kontanti jew b'ċekk m'huwiex indikat) lil martu. Jirriżulta ukoll illi għad li r-rikorrent Calleja huwa *Assistant Headmaster* għewwa skola, huwa jeżercita ukoll negozju ta' mastrudaxxa fuq bażi *part time*.
23. Għalhekk ir-relazzjoni ġuridika bejn ir-rikorrenti Jacqueline Calleja u l-kumpanija intimata hija radikata mhux fir-relazzjoni ta' negozju bejn l-appaltant (l-intimata) u l-appaltatur (ir-rikorrent Mario Calleja) iżda fin-ness legali li nholoq bis-saħħa tar-

regoli kontenuti fis-Subtitolu III tat-Titolu V tat-Tieni Taqsima tat-Tieni Ktieb tal-Kodici Ċivili, fosthom għalhekk l-Artikolu 1320 (li jipprovdi illi fil-komunjoni tal-akkwisti jidhlu, inter alia, dak kollu li ż-żewġ partijiet miżżewġa jakkwistaw bix-xogħol jew bil-ħidma tagħhom) u l-Artikolu 1324 ġia msemmi.

24. Għalhekk il-Qorti tqis illi din it-tieni eċċezzjoni tal-intimata ma jisthoqqilix li tiġi akkolta.

Nuqqas ta' relazzjoni ġuridika bejn ir-rikorrenti u l-kumpanija intimata għar-rigward ta' ċertu xogħlijiet

25. It-tielet eċċezzjoni tal-kumpanija intimata hija illi m'hijiex il-leġittimu kontradittur għax-xogħol li sar fil-*Larry's Bar/Hotel* peress illi hija tiġġestixxi biss id-*De Vilhena Boutique Hotel, Loop Bar* u *Il Teatro Pizzeria e Trattoria*.

26. Kif ġa ngħad l-kawża titratta diversi xogħlijiet ta' mastrudaxxa li r-rikorrent għamel lill-kumpanija intimata fuq perjodu ta' ċirka sentejn flimkien ma spejjeż sabiex jixtri l-materjal.

27. Skond ir-rikorrent **Mario Calleja**, ix-xogħolijiet twettqu fl-2017 u 2018 għalkemm il-maġġoranza saru fl-2018.⁶ Fl-affidavit tiegħu⁷ huwa spjega kif sar jaf lil Mark Anthony Portelli, direttur tal-kumpanija intimata, mill-settur tal-edukazzjoni peress illi huwa ukoll għalliem fl-istess skola. Portelli avviċinah u saqsih jekk kienx dispost jagħmillu xi xogħolijiet tal-għamara bl-injam fid-diversi ħwienet u lukandi li kellu fil-Belt Valletta. Skond ir-rikorrent dawn kienu: *Il Teatro Pizzeria e Trattoria, De Vilhena Boutique Hotel, Larry's Bar/Hotel* u *Loop Bar*. Ix-xogħol kien varjat u ta' portata konsiderevoli għalih. Mill-bidu nett Portelli insista miegħu li l-materjal għax-xogħol iħallsu hu u għalhekk kien jitolbu sabiex kull fattura jew riċevuta li jinħarġu minn fornituri lokali għal tali materjali jinħarġu f'isem il-kumpanija intimata bin-numru tal-VAT 23565820. Xi drabi Portelli kien jitolbu juża n-numru tal-VAT 24361112. Ir-rikorrent kien iħallas l-ispejjeż u Portelli kien jagħmel pagamenti akkont meta jipprezentalu dawn ir-riċevuti. Drabi oħra Portelli kien jgħaddilu ċekkijiet pagabbli lill-fornitur relattiv. Ir-rikorrent esebixxa kopja ta' dawn il-fatturi u riċevuti bħala Dok A2 a fol 26 sa 105 tal-proċess (u sommarju tagħhom bħala Dok

⁶ Fol 218A

⁷ Fol 21-182

A3 a fol 106-107) u qal illi huwa kien għaddihom kollha lil Portelli. Esebixxa ukoll kopja ta' numru ta' ċekkijiet li kien għaddilu Portelli bħala Dok A7 a fol 119-133.

28. Ir-rikorrent spjega ukoll kif kien hemm ukoll numru ta' fatturi li ma kienx laħaq għaddihom lil Portelli minhabba li dan kien beda jevitah. Dawn ġew esebiti bħala Dok A4 a fol 108-112 (b'sommarju mmarkat bħala Dok A5 a fol 113). Esebixxa ukoll bħala Dok A6 (a fol 114-118) numru ta' *emails* u skambji ta' messaġġi fuq *Messenger* li skond hu juru li hu kien qed jinsisti ma' Portelli li jiltaqgħu u li dan pero' kien qed jevitah.
29. Skond ir-rikorrent, kull meta ħallsu Portelli dawn il-ħlasijiet dejjem marru sabiex ikopru l-ispejjeż u dan kien fuq struzzjonijiet tal-istess Portelli. Huwa kkalkula illi b'kollox għamel spejjeż ta' €32,722.41 u rċieva ħlasijiet ammontanti għal €31,097.43 biex b'hekk skond hu baqa' bilanċ ta' €1,624.98 **bħala spejjeż** u €13,310.46 t'idejh li flimkien jiffurmaw is-sorte tal-kawża: **€14,935.44**.
30. Fl-affidavit tiegħu kompla jgħid illi l-istruzzjonijiet sabiex jagħmel xogħlu, inkluż fil-*Larry's Bar/Hotel*, dejjem ġew minghand Mark Anthony Portelli **"li kien qed jaġixxi fil-kariga tiegħu bħala Direttur ta' Portem Tourism Ventures Limited"**. In sostenn ta' dan huwa esebixxa fattura datata 21 ta' Settembru 2018⁸ għal spejjeż li ġew inkorsi in konnessjoni ma *Il Teatro Pizzeria* għall-ammont ta' €16,985.44 liema fattura giet iffirmata minn Portelli għan-nom ta' Portem Tourism Ventures Limited.
31. Ir-rikorrent ippreżenta sensiela ta' korrispondenza permezz ta' *email* u *messaġġi bil-Messenger*⁹ li skambja ma' Portelli matul il-pendenza tax-xogħlijiet li jinkludu struzzjonijiet ta kif kellhom isiru x-xogħolijiet.
32. Ir-rikorrent spjega illi minkejja li tela' bilanċ mhux hażin, Portelli waqaf jagħmel il-pagamenti u minkejja li prova jikkomunika miegħu diversi drabi huwa beda jevitah sakemm qatgħu kull komunikazzjoni bejniethom. Sussegwentement sar jaf bil-possibbiltà li l-intimata titrasferixxi parti min-negozju tagħha lil Hal Mann Vella Group. Peress illi baqa' ma sema' xejn minn Portelli huwa kellu jipproċedi bil-kawża.
33. Ġie ikkjarifikat ukoll minn Mario Calleja illi:

⁸ Dok A8 a fol 134

⁹ Dok A9 a fol 135-182

- It-transazzjoni ta' qabel tal-aħħar fuq il-prospett anness bħala Dok MC1 (a fol 4) li ġgħorr id-data 08/01/2019 għandha taqra 04/01/2019;
- It-transazzjoni tal-aħħar fuq il-prospett imsemmi għalkemm iġgħorr id-data 15/02/2019 tirreferi għal xogħol li sar għall-ħabta ta' Settembru 2018.

34. In kontroezami fis-seduta tat-18 ta' Jannar 2021, l-istess **Mario Calleja**¹⁰ xehed illi Portelli *"kien jaħdem ma' Portem Tourism Ventures Limited u kellu kumpanija oħra Portem Brew and Leisure Ventures Limited"*¹¹ li ġieli kien jgħidli isma dan ix-xogħol ha noħorġu minn fuq din il-kumpanija u mhux minn din il-kumpanija l-oħra... kien hemm numru ta' ċekkijiet li ħarġu mill-kumpanija l-oħra u tahomli hu stess ... kien jiddeċiedi liema kumpanija għandna nużaw jekk hux waħda jew l-oħra"

Għad-domanda tal-avukat tal-intimata li Portelli kien jfehmu liema xogħolijiet kienu għall-benefiċċju ta' Portem Tourism Ventures Limited u liema kienu għall-benefiċċju ta' Portem Brew and Leisure Ventures Limited, r-rikorrent ċaħad li dan kien il-każ u rrisponda kif ġej: *"Le, fl- ebda ħin ma kien jgħidli dawn se jkunu għal din il-kumpanija jew għal kumpanija l-oħra. Hu kien jaġixxi taht id-dekasteru tiegħu bħala direttur tal-kumpanija. Jiena ma kontx nistaqsi għal liema kumpanija qed jistaqsi. Pero' l-pagamenti li meta hu qalli li dawn se jkunu għal Portem Brew and Leisure, daww il-pagamenti saru kollha."*

35. Meta ġie suġġerit lir-rikorrent illi Portelli kien ifehmu illi l-Larry's Hotel/Bar kienu gestiti minn Portem Brew and Leisure Ventures Limited u mhux mill-kumpanija intimata, dan wieġbu hekk: *"Le, fl- ebda ħin qatt ma kkonfermali u jiena qatt ma staqsejtu liema parti taqa' taht il-Portem Brew ... u liema parti taqa' taht Tourism. Qatt ma specifikali l-assi tiegħu kif inhuma maqsumin... Ma kontx inkun naf specifikament liema huma jiena daww iż-żminijiet liema huma l-assi tiegħu, liema huma l-kumpaniji tiegħu fuq liema kumpanija."*

¹⁰ Fol 218a – 218j

¹¹ Għalkemm it-transcript tat-testimonjanza tax-xhud tagħmel riferenza għal "Portem Group and Leisure Ventures" il-Qorti vverifikat da sua sponte illi dan kien żball tat-traskrittriċi u li filfatt ix-xhud kien qed jirreferi għal "Portem Brew and Leisure Ventures"

36. Fid-19 ta' Diċembru 2020 xehed **Martin Vella**¹², *Chairman* ta' Hal Mann Vella Group, li kkonferma illi f'xi Marzu jew April tal-2019 kienet sarret ċessjoni tad-drittijiet "*li kellhom Portem Brew and Leisure Ventures Limited*"¹³ lill-grupp tiegħu fir-rigward tal-*Larry's Bar/Hotel*. Ikkonferma ukoll illi Mark Portelli kellu diffikultajiet finanzjarji u li Hal Mann Vella Group akkwista ukoll il-kuntratt ta' kirja li kellha Portem Brew and Leisure Ventures Limited fil-*Larry's Bar/Hotel*.
37. Fit-22 ta' Frar 2021 xehed permezz ta' *affidavit* **Mark Anthony Portelli**¹⁴, direttur tal-kumpanija intimata, li spjega illi huwa d-direttur ukoll tal-kumpanija Portem Brew and Leisure Ventures Limited u li din tal-aħħar kienet topera l-*Larry's Bar* u kienet ser tiġġestixxi lukanda li kienet ser tkun magħrufha bħala *Larry's Hotel*. Il-kumpanija intimata kienet tiġġestixxi n-negozju fid-*De Vilhena Boutique Hotel* u r-ristorant *Il Teatro Trattoria e Pizzeria*. Huw qal illi inizjalment qabbd u **bħala Portem Brew & Leisure Ventures Limited** biex jaħdimlu ġewwa l-*Larry's Bistro*. Sussegwentement taħt l-istess kumpanija qabbd u biex jaħdimlu ġewwa l-*Larry's Hotel* qabel ma l-interess tal-kumpanija gie ttrasferit lil Hal Mann Letting. Din tal-aħħar hadet ukoll il-kredituri tagħha inkluż r-rikorrent u kellha tħallashom hi.
38. Fis-Sajf tal-2018 il-kumpanija intimata bdiet proġett biex tiftaħ *Il Teatro Trattoria e Pizzeria* bil-pjan kien li dan jinfetaħ f'Diċembru 2018. Portelli aċċenna għall-fatt illi dan ma setax jsir minhabba li r-rikorrent abbanduna l-lant tax-xogħol billi mar jaħdem għal haddieħor, ċertu Christian Dalli (ex-haddiem tal-intimata), il-Belt stess f'bar illum magħruf bħala *Thirsty Lawyer*.
39. Portelli argumenta illi r-rikorrent kien jaf sew li l-proġett differenti kienu għal kumpaniji differenti tant li kellu fil-pussess tiegħu in-numru tal-VAT separati tagħhom.

¹² Fol 200a – 200f

¹³ Ghalkemm it-transcript tat-testimonjanza tax-xhud tagħmel riferenzi għal "Portem Group and Leisure Venture" il-Qorti vverifikat da sua sponte illi dawn kienu żbalji tat-traskrittri u li filfatti ix-xhud kien qed jirreferi għal "Portem Brew and Leisure Ventures".

¹⁴ Fol 230-232

40. Spjega ukoll illi wara li beda jtiġ ix-xogħol induna li r-rikorrent ma kienx registrat mal-VAT u allura ma setax joħroġ *invoices* u riċevuti fiskali, mentri dawn kienu bżonnjużi għall-kumpaniji tiegħu minhabba l-awditjar. Skond Portelli għalhekk ir-rikorrent beda prassi, biex ma jidhirx, illi jixtri l-materjal *on credit* b'fattura maħruġa f'isem il-kumpaniji ta' Portelli mill-fornituri (ġeneralment M. Demajo) li kienu jithallsu direttament permezz ta' ċekkijiet li Portelli kien jgħaddi lill-istess rikorrent.
41. Lejn l-aħħar tas-sena 2018 qamet tensjoni bejniethom meta Portelli beda jiġri wara r-rikorrent sabiex ifornih bl-*invoices*/riċevuti iżda tal-aħħar beda jevitah. Dawn baqgħu ma ġewx mgħoddija lil sal-ġurnata li ppreżenta l-*affidavit* u għalhekk dawn ma setgħux jibqgħu jonoraw il-ħlasijiet. Insista ukoll illi mid-dokumenti esebiti mir-rikorrent stess joħroġ ċar illi kien hu li baqa' jiġri warajh sabiex jiġbor ir-riċevuti u l-*invoices*.
42. Fit-28 ta' Novembru 2022 xehed **Christian Dalli**¹⁵, ex-impjegat tal-kumpanija intimata. Huwa ħadem hemm sa Jannar 2018. Il-kariga tiegħu kienet ta' *Manager* tal-lukanda kif ukoll ta' *Project Manager*. Meta ħalla l-intimata huwa mar jaħdem ma kumpanija oħra li kienet tiġġestixxi n-negozju fi stabbiliment bl-isem ta' *The Thirsty Lawyer* ġewwa l-Belt Valletta. Ikkonferma illi kien hu personalment li qabbað lir-rikorrent sabiex jagħmel xi xogħolijiet ġewwa l-istabbiliment imsemmi. Spjega illi huwa kien jgħin lir-rikorrent fix-xogħolijiet li kien qed jagħmel ġewwa *Larry's Bistro* u anke fil-*De Vilhena Hotel*. Jaf ukoll bix-xogħolijiet li kienu qed isiru f' *Il Teatro Trattoria e Pizzeria*. Meta spiċċa minn mal-intimata, ix-xogħol fil-*Larry's Bar/Hotel* kien lest.
43. Il-Qorti trid tqis jekk huwiex minnu illi kienet terza kumpanija u mhux il-kumpanija intimata li ngagġat lir-rikorrent sabiex jwettaq numru ta' xogħolijiet li qed jitlob il-ħlas għalihom. F'każ li jirriżulta illi l-intimata għandha raġun, allura verament ikun ifisser illi m'hemm l-ebda relazzjoni ġuridika bejnha u r-rikorrenti fir-rigward tagħhom u ma tkunx tenuta tħallas għalihom darba skond il-liġi hija għandha personalita' ġuridika distinta u separata minn dik tal-kumpanija l-oħra.
44. Fis-sentenza fl-ismijiet: **MGS Limited v. Pat Calabretta pro et noe et.** (PA, Rik Nru 579/10 AE, 18/09/2012) ingħad is-segwenti:

¹⁵ Fol 301-302

“Meta l-intenzjoni ta’ persuna hi li tinnegozja f’isem ta’ kumpannija, ghandha mill-bidunett tiddikjara dan il-fatt lill-parti l-ohra u mhux tibbaza fuq fatti li tippretendi li ghandhom iwasslu lill-parti l-ohra ghal konkluzjoni li n-negozju sar ma’ kumpannija. Mill-provi ma rrizultax li f’xi zmien li matulu kien qiegħed isir bejgh tal-merkanzija, Joseph Mamo gie nfurmat li kien qiegħed jinnegozja ma’ Ocsedet Limited. F’tali cirkostanzi l-qorti hi tal-fehma li l-persuna tkun qegħda tinnegozja f’isimha personalment u mhux f’isem il-kumpannija. M’hemmx dubju li diment li jkun qiegħed isir il-hlas, bejjiegħ ma jinteressahx jekk il-flus ikunux tad-debitur jew ta’ terza persuna. L-importanti hu li jsir il-hlas. M’ghandux ikun li wieħed jargumenta li l-bejjiegħ messu rrealizza li qiegħed jinnegozja ma’ kumpannija għaliex il-hlasijiet kienu qegħdin isiru minnha. Ftehim ma jsirx b’dan il-mod.”

Is-sentenza ġiet ikkonfermata fl-appell u fis-sentenza tagħha tas-27 ta’ Mejju 2017 il-Qorti tal-Appell Superjuri ċċitat numru ta’ sentenzi u qalet *inter alia* s-segwenti:

“Fil-kawza fl-ismijiet Enemalta v. Tabone Computer Centre Limited, il-Qorti (Prim’Awla, 2 ta’ Gunju 2005) qalet li “Din il-Qorti tapprezza li kull kumpanija għanda personalita’ ġuridika indipendenti wahda minn ohra, u hija wkoll “persuna” indipendenti mill-membri li jikkomponuha, pero`, din il-personalita’ ġuridika indipendenti m’ghandhiex tintuza biex dak li jkun jipprova jehles mir-responsabilitajiet tiegħu”.

L-istess Qorti kompliet tghid ukoll li;

“Huwa obbligu ta’ kull “persuna” li tagħmel cara l-posizzjoni tagħha waqt il-kontrattazzjoni (“Grima Communications Ltd vs Farrugia”, decisa mill-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fil-5 ta’ Marzu, 2003), u jekk din mhux biss tippermetti li tibqa’ tinnegozja bla ma tagħmel ebda osservazzjoni dwar il-posizzjoni tagħha fir-rigward, izda, anzi, taccetta l-proposizzjonijiet indirizzati lejha u tobligha ruhha fir-rigward ta’ dak propost lilha, ma tistax wara tallega li hi m’ghandha x’taqsam xejn mal-kwistjoni.”

Huwa ukoll risaput li

“min qed jallega li kuntratt għamlu mhux f’ismu izda fi kwalita rapprezentattiva għandu l-oneru li juri li lill-parti l-ohra kien għarrafha li ma kienx qed jidher f’ismu: biex persuna li tkun qiegħda tikkontratta ma torbotx lilha nnifisha jkun mehtieg li jigi provat li waqt il-kontrattazzjoni dik il-persuna indikat car u tond li qiegħda tidher għal haddiehor, jew, jekk ma indikat dan espressament, għall-inqas ikun jirrizulta bizzegħed li l-parti l-ohra tkun ragonevolment taf illi dik il-persuna tkun qiegħda tikkontratta f’isem haddiehor” (George Demanuele nomine vs Mauro Gaqliano et deciza mill-Qorti tal-Kummerc fid-19 ta’ Mejju 1995).

Dawn il-brani huma applikabbli perfettament għal din il-kawza u jirrizulta anke mid-depozizzjoni tal-appellanti Pat Calabretta li hija qatt ma iccarat il-pozizzjoni tagħha mal-appellata meta qalet a fol. 255 li “Qed nigi mistoqsja jekk Mr Joseph Mamo kien jaf

personalment bil-fatt li l-ispizerija kienet ta' Ocsedet. Ma nistax naqralu mohhu imma nahseb li kien jaf". Dan ifisser li hi qatt ma qattlu xejn izda semplicement ippresumiet li kien jaf.

Fil-kawza fl-ismijiet Frank Cilia noe. v. Charles Scicluna (deciza mill-Qorti tal-Kummerc fis-27 ta' April 1992), intqal: "Illi hija haga mil-lewn id-dinja li normalment bniedem jikkontratta ghalih inniffsu, sakemm ma jindikax li qiegħed jikkontratta f'isem haddiehor, jew jekk dan ma jindikax espressament, il-kontraent l-iehor ikun ragonevolment jaf li jkun qiegħed jikkontratta f'isem haddiehor. Il-piz tal-prova li min jikkontratta għamel hekk f'isem haddiehor tinkombi fuq min jagħmel l-allegazzjoni Il-Qorti tistaqsi:- Meta l-konvenut induna li d-dokumenti mibghuta mis-socjeta` attrici (invoices, statements, ittri) ma kienux qegħdin jindikaw lil min, skont hu, kien verament obligat, għaliex ma ssenjalax dan il-fatt mill-ewwel lis-socjeta` attrici biex il-patti jkunu kjari mill-bidu nett? Għaliex stenna li ssir din il-kawza biex zeffen fin-nofs lis-socjeta` tieghu, ... ?

Anke dan il-bran japplika għall-kaz odjern għaliex f'ebda wieħed mid-dokumenti mibghuta lill-konvenuti ma giet indikata is-socjeta` Ocsedet izda l-isem tal-ispizerija; għaliex allura huma qatt ma gibdu l-attenzjoni ta' dan lill-appellata meta huma kienu qed jiggestixxu dik l-ispizerija?"

45. Mill-provi rrizulta lill-Qorti illi Mark Anthony Portelli għandu portafoll varjat ta' kumpaniji fl-oqsma tal-*catering* u l-ospitalita' inkluż it-turiżmu. Fost il-kumpaniji tiegħu insibu lil Portem Employment Services Limited, Portem Lotteries and Gaming Limited (li għalkemm issemmiet madanakollu kienet giet *struck-off*), Portem Real Estate and Developments Limited, Portem Brew and Leisure Ventures Limited u l-kumpanija intimata nnifisha; Portem Tourism Ventures Limited.
46. Mill-prospett anness mar-rikors promotur u mmarkat bħala Dok MC1¹⁶ wieħed jsib it-transazzjonijiet segwenti relatati mal-*Larry's Bar/Hotel* u cioè mal-postijiet fejn skond l-intimata n-negozju huwa ġestiti minn kumpanija oħra (ossia' Portem Brew and Leisure Ventures Limited):
- 2017: Fixing of door at Larry' s Bar, manufacture and replacement of wooden panel, manufacture and installation of logg ... € 825
 - 2017: Manufacture and installation of bar, manufacture and installation of light rods, cladding of bar with copper, 3 bar platforms, and all other jobs icw Larrys bistro ... €7,500

¹⁶ Fol 2-4

- 12/05/2018: Band platform at Larry's 235 plus 100 carpet ... € 335
- 12/12/2018: Manufacture of 12 vanity units, 1n marine plywood, structure only and no finish for Larry's Hotel ... € 800
- 15/02/2019: Restoration works carried out to date on Larry's Hotel Door ... € 115

47. In toto dawn jammontaw għal ftit inqas minn 21% tal-ammonti kollha debitati lill-kumpanija intimata mir-rikorrent.
48. Skond Mark Anthony Portelli, ir-rikorrent kien jaf sew b'dawk ix-xogħlijiet u spejjeż li kienu qed isiru għall-kumpanija intimata u dawk li kienu qed isiru għall-kumpanija l-oħra. Prova ta' dan, skond l-istess Portelli, huwa l-fatt illi r-rikorrenti kellu fil-pussess tiegħu n-numri tal-VAT rispettivi tagħhom u li kien isaqsih liema wieħed juża meta jkun ser jagħmel xi spejjeż. Ir-rikorrenti min-naħa tiegħu qal illi Portelli ġieli kien jgħidli biex xi xogħol **joħroġu minn fuq** kumpanija u mhux fuq oħra u li kien Portelli li jiddeċiedi għandiex tintuża waħda jew l-oħra. Insista ukoll b'mod enfatiku illi fl-ebda ħin ma kien jgħidu Portelli li xi spejjeż/xogħolijiet kienu ser isiru għall-**benefiċċju** ta' kumpanija u mhux oħra u li min-naħa tiegħu huwa ma kienx jistaqsi.
49. Ir-rikorrent argumenta ukoll illi d-dokument a fol 134, li juri ammont dovut ta' €16,985.44, juri kemm hija l-kumpanija intimata biss illi hija responsabbli għall-ammont pretiż u dan għaliex fuq Portelli iffirma għan-nom tal-kumpanija intimata. Fuq dan il-punt il-Qorti ma taqbilx għal raġunijiet li kellhom ikunu ovvj i għall-abbli avukat difensur tal-intimata. Dan għaliex l-ammonti indikati fuq tali dokument juru biss dawk in konnessjoni ma' spejjeż li saru f'*Il Teatro Trattoria e Pizzeria* u m'għandhom x'jaqsmu xejn mal-ispejjeż/xogħolijiet li saru fil-*Larry's Bar/Hotel* li huma dawk li qed jiġu kontestati mill-intimata (fis-sens li qed tgħid li m'għandha x'taqsam xejn magħhom u allura mhumix dovuti minnha).
50. Il-Qorti qieset sew il-verżjonijiet dijametrikament opposti tal-partijiet u jidhrilha illi fuq bilanċ ta' probabilitajiet għandha toqgħod iżjed fuq il-verżjoni tar-rikorrent illi huwa qatt ma kien ġie infurmat minn Portelli illi x-xogħol u l-ispejjeż kienu **qegħdin isiru għal** kumpaniji differenti u li kien qed jitqabbad minn entitajiet separati. Huwa minnu illi kif xehed ir-rikorrent innifsu, xi minn daqqiet huwa kien jiġi infurmat minn Portelli sabiex meta jmur jixtri l-provvisti jinforma lis-*supplier* sabiex joħroġ il-fattura fuq numru tal-VAT differenti. Huwa minnu ukoll illi numru ta'

riċevuti/fatturi fil-proċess huma maħruġa fuq in-numru tal-VAT tal-kumpanija terza Portem Brew and Leisure Ventures Limited. Il-Qorti pero' ma tqisx li dan il-fatt waħdu kien biżżejjed sabiex jitqies illi r-rikorrent kien jaf (jew li raġjonevolment kellu jkun jaf) illi ċertu xogħolijiet/spejjeż kienu qegħdin isiru għall-ordni u għall-benefiċċju ta' kumpanji separati. Wara kollox kif inhuwa magħruf il-ħlas jista' jsir minn terz għal haddiehor (anke skond id-disposizzjonijiet tal-Kodiċi Ċivili) mingħajr ma jkun jfisser li dak it-terz ikun b'xi mod responsabbli għall-ħlas. Dan qed jingħad iżjed u iżjed meta Mark Anthony Portelli kien jaf li l-maġġoranza tax-xogħolijiet u l-ispejjeż kienu qegħdin isiru għall-kumpanija intimata. Inoltre fil-korrespondenza/messaġġi mar-rikorrent hareġ li mhux l-ewwel darba li Portelli jkun qiegħed jitkellem fuq xogħolijiet li għandhom jsiru fi stabbiliment partikolari (i.e. Larry's – allegatament ġestit mill-kumpanija terza) u fl-istess nifs jitkellem ukoll fuq stabbiliment ieħor (i.e. Loop Bar – allegatament ġestit mill-kumpanija intimata)¹⁷. Li kieku ried illi ċertu xogħolijiet u spejjeż tkun responsabbli għalihom kumpanija oħra minn tiegħu, huwa kellu jagħmel dan il-punt ċar minn qabel, jekk hemm bżonn bil-miktub, u mhux wara, kif qed jipprova jagħmel issa sabiex jiskapula l-ħlas f'din il-kawża.

51. Il-Qorti għalhekk thoss illi b'analogija ma' dak li ngħad fil-ġurisprudenza illi ***"min jallega li kuntratt għamlu mhux f'ismu izda fi kwalita rapprezentattiva għandu l-oneru li juri li lill-parti l-oħra kien għarraffa li ma kienx qed jidher f'ismu"*** u illi ***"biex persuna li tkun qiegħda tikkontratta ma torbotx lilha nnifisha jkun mehtieg li jigi provat li waqt il-kontrattazzjoni dik il-persuna indikat car u tond li qiegħda tidher għal haddiehor"*** u b'estensjoni ta' dan l-insenjament, daqstant ieħor għandu negozjant li jkun daħal f'relazzjoni kummerċjali ma' parti għan-nom ta' kumpanija ***jinforma lil dik il-parti*** b'mod ċar jekk jixtieq li għal xogħol ieħor separat jidher għal kumpanija oħra minn tiegħu.

52. Matul il-kors tal-provi l-kumpanija intimata tramite id-direttur Portelli allegat ukoll illi n-negozju tal-Portem Brew & Leisure Ventures Limited, inkluż il-kredituri tagħha fir-rigward tal-Larry's Bar/Hotel ġew trasferiti lil Hal Mann Letting. Dan il-fatt m'huwiex ta' rilevanza għal din il-kawża stante illi l-Qorti sejra tiċhad l-eċċezzjoni li ma teżistix relazzjoni ġuridika bejn ir-rikorrenti u l-kumpanija intimata fir-rigward

¹⁷ Ara pereżempju l-iskambju ta' messaġġi a fol 179 fejn jissemmev kemm Larry's u kemm Loop f'messaġġi konsekuttivi u l-iskambju a fol 176 fejn Portem Brew and Leisure Ventures Limited tisemma kemm f'kuntest ta' kirja ta' *garage* u kif ukoll f'kuntest ta' *Pizzeria*

tal- *Larry's Bar/Hotel*. Madanakollu għall-kompletezza jingħad illi filwaqt li dan it-trasferiment seta verament sar (u filfatt gie ikkonfermat minn Martin Vella, *Chairman* tal-HalMann Vella Group illi kien sar it-trasferiment tan-negożju), ma jista' qatt ikun hemm novazzjoni fejn debitur gdid jiġi mqiegħed minflok il-qadim mingħajr ma jkun hemm il-kunsens tal-kreditur li jehles id-debitur il-qadim¹⁸, xi haġa li ma ngābitx prova tagħha fl-atti.

53. Din it-tielet eċċezzjoni għalhekk qegħda tiġi miċħuda.

Intempestività' tal-azzjoni

54. Ir-raba' eċċezzjoni tal-intimata hija illi l-azzjoni tar-rikorrenti hija intempestiva għaliex ir-rikorrenti qatt ma baġhtu fatturi u qatt ma nterpellaw lill-intimata għall-ħlas u b'hekk dawn ma tawx ċans il-possibilità ta' riżoluzzjoni amikevoli mingħajr il-htieġa ta' proċeduri gudizzjarji.

55. L-effett ta' eżitu favorevoli għal din l-eċċezzjoni huwa dak li l-parti mħarrka tinħeles mill-osservanza tal-gudizzju.

56. Kwantu għan-nuqqas ta' sejha għall-ħlas qabel ma nfethet il-kawża, il-liġi ma teħtieġx li jkun hemm din is-sejha ħlief fil-każ ta' kawżi kontra l-gvern u xi awtoritajiet pubbliċi oħra u għalhekk m'huwiex il-każ illi għal dik ir-raġuni biss l-azzjoni hija intempestiva¹⁹ Naturalment il-fatt li ma jkunux intbaġhtu fatturi u li ma tkunx saret interpellanza għall-ħlas għandu jittieħed in konsiderazzjoni fir-rigward ta kif l-ispejjeż tal-kawża għandhom jiġu spartati. Izda dan hu hekk biss meta l-eċċipjenti tammetti t-talbiet u mhux meta, bħal f'dan il-każ, hija tikkuntestahom. Fuq dan il-punt, fis-sentenza fl-ismijiet: **Atlas Insurance Agency Limited v. Sea Malta Company Ltd. et.** (PA, Ċit Nru 1263/2000/1 GCD, 29/10/2002) ingħad illi:

"L-aħħar eċċezzjoni hija dwar l-ispejjeż tal-kawża għax The Cargo Handling Company Limited qiegħda tgħid illi ma saritilha ebda sejha għall-ħlas qabel ma nfethet il-kawża. Din l-eċċezzjoni kien ikollha meritu li kieku l-eċċipjenti kienet ammettiet it-talbiet, u għalhekk il-kawża tkun saret għalxejn għax kienet tammetti qabel li kieku qabel il-kawża saritilha talba għall-ħlas. Ladarba izda saret kontestazzjoni, is-sejha għall-ħlas qabel il-kawża kienet xorta tkun saret għalxejn, u għalhekk l-eċċezzjoni dwar l-ispejjeż hija miċħuda"

¹⁸ Art. 1179(b) tal-Kodiċi Ċivili

¹⁹ Kap. 12 Art. 460

Din l-eċċezzjoni kien ikollha meritu li kieku l-eċċipjenti kienet ammettiet it-talbiet, u għalhekk il-kawża tkun saret għalxejn għax kienet tammetti qabel li kieku qabel il-kawża saritilha talba għall-ħlas. Ladarba iżda saret kontestazzjoni, is-sejha għall-ħlas qabel il-kawża kienet xorta tkun saret għalxejn, u għalhekk l-eċċezzjoni dwar l-ispejjeż hija miċhuda.

57. Għalhekk anke din ir-raba' eċċezzjoni ser tiġi miċhuda.

L-eċċezzjonijiet fuq il-mertu

58. Il-bqija tal-eċċezzjonijiet, li lkoll huma fuq il-mertu, sejrjn jiġu kkunsidrati flimkien.

59. Il-Qorti fliet fid-dettal, wiehed wiehed, it-transazzjonijiet varji li ġew elenkati fuq il-prospett anness mar-rikors promotur. Tistqarr illi l-mod ikkonvolut ta' kif ir-rikorrent għamel u ppreżenta l-kontegġi tiegħu m'huwa xejn feliċi u filfatt wassal sabiex il-Qorti teħli ħafna ħin prezzjuż tipprova taqbad art ta' dak li kellha quddiemha. Ibda biex, il-prospett ma jindikax b'mod ċar u ma jagħmilx distinzjoni bejn dawk it-transazzjonijiet li jikkonċernaw ix-xogħol li għamel ir-rikorrent u dawk li jikkonċernaw l-ispejjeż li għamel. Mhuwiex ċar lanqas kif l-ispejjeż li dahhal fil-prospett in kwistjoni jirreferu għall-fatturi/riċevuti esebiti peress illi dawn ma jaqblux bejniethom. Ma saret l-ebda distinzjoni bejn dawk il-fatturi/riċevuti illi skond ir-rikorrent hallas hu direttament²⁰ (li għalihom kellu jiġi rimborsat) u dawk illi ġew saldati biċ-ċekkijiet maħruġin mill-intimata direttament lill-fornituri. Inoltre numru ta' transazzjonijiet huma datati skond is-sena biss (i.e. mingħajr data), oħrajn ma jseguw b'mod kronoloġiku, waħda partikolari hija datata fis-sena 2028 filwaqt li transazzjoni oħra (datata 11 ta' Mejju 2018 li kienet il-pagament permezz ta' ċekk fl-ammont ta' € 467.87²¹ li incidentalment ġie ukoll indikat b'mod żbaljat fil-prospett bħala € 467.67!²²) ġiet erronjament indikata ukoll bħala *debit* fl-ammont ta' € 467.87. Dan kollu mingħajr ma ssemew l-ineżattezzi li għamel aċċenn għalihom ir-rikorrent stess fl-affidavit tiegħu. F'dawn iċ-ċirkostanzi il-Qorti ma kellha komputu xejn faċli sabiex tipprova tasal għal dak l-ammont li huwa

²⁰ Xi haġa li giet innegata minn M.A. Portelli li xehed illi l-fatturi mill-fornituri kienu dejjem joħorġu *on credit* u kienu jithallsu minnhom

²¹ Fol 121 fuq

²² Fol 2 isfel

attwalment dovut mill-intimat. Dan it-telf ta' hin ikkawżat lill-Qorti għalhekk ser jiġi rifless fil-kap tal-ispejjeż.

Kalkolu tal-ispejjeż

60. Fir-rigward ta' spejjeż ma ġiex ikkontestat illi kull meta saru ħlasijiet minn Mark Anthony Portelli dawn il-ħlasijiet marru sabiex ikopru tali spejjeż u mhux ir-remunerazzjoni dovuta lir-rikorrent. Inltre ma tressqu l-ebda provi u ma saret l-ebda allegazzjoni illi kien hemm xi fornitur partikolari li ma tħallasx għall-materjal mixtri mingħandu.
61. Ir-rikorrent spjega fl-affidavit tiegħu illi b'kollox għamel spejjeż ta' €32,722.41 u rċieva ħlasijiet ammontanti għal €31,097.43 biex b'hekk skond hu baqa' bilanċ ta' **€1,624.98** fi spejjeż. Il-Qorti fehmet illi huwa wasal għall-ammont dovut lilu bħala rifiżjoni tal-ispejjeż billi naqqas l-ammonti li rċieva (kemm *cash* u kemm b'ċekkijiet sia dawk indirizzati lil jew lil martu u sia dawk indirizzati lill-fornituri - indikati fil-prospett a fol 2-3 b'numru sostanzjali taċ-ċekkijiet jidhru esebiti a fol 120-133) mill-ammont totali tal-fatturi/ricevuti kollha esebiti a fol 26-105 (b'lista tagħhom esebita a fol 106) u dawk li skond ir-rikorrent ma setax jgħaddihom lil Mark Anthony Portelli qabel ma nfetħet il-kawża u ċioe dawk esebiti a fol 108-112 (b'lista tagħhom esebita a fol 113).
62. Portelli min-naħa tiegħu saħaq fl-affidavit tiegħu²³ illi mill-ammont pretiż għandhom jitnaqqsu s-segwent:
- s-somma ta' € 11,077.52 illi l-intimata ħallset lill-fornitur M. Demajo tramite ċekkijiet mgħoddija lir-rikorrent,
 - s-somma ta' € 800 li r-rikorrent tħallas minn Hal Mann Letting,
 - l-ammonti ta' € 6,414 u € 2,500 illi l-intimata ħallset lir-rikorrent f' "circa Novembru 2018" u Diċembru 2018 rispettivament.

Il-Qorti ma taqbilx. Rigward l-ammonti li l-intimata ħallset lil M Demajo Group tramite ċekkijiet mgħoddija lir-rikorrent, jirriżulta filfatt min Dok MC1 a fol 2-4 illi l-valur totali taċ-ċekkijiet indirizzati lil M Demajo Group li ġew mgħoddija lir-rikorrent kien ta' € 17,848.96 u mhux kif qal Portelli, € 11,077.52, u li l-ammont filfatt ġie kkreditat fil-kont li minnu ġie maħdum il-bilanċ. Il-Qorti fliet ukoll il-

²³ Fol 230-232

prospett maħruġ mill-kumpanija intimata esebit a fol 274-276 li skond l-intimata juri l-pagamenti magħmula lil Demajo f'isem ir-rikorrent u minn dan id-dokument ma tirriskontra xejn li jbidldilha fhemtha.

Rigward is-somma ta' € 800 li Portelli jgħid li ngħatat lir-rikorrent minn Hal Mann Letting ma tressqet l-ebda prova f'dan is-sens u dan minkejja li matul il-kors tal-kawża xehed ukoll ic-*Chairman* ta' Hal Mann Group.

Rigward l-ammonti ta' € 6,414 u € 2,500 illi skond Portelli gie rikonoxxut mir-rikorrent stess illi thallsu lilu mill-intimata, il-Qorti tara li anke hawnhekk ma tistax taqbel. Fl-affidavit tiegħu Portelli jgħid illi dan ir-rikonoxximent sar fl-*emails* ipprezentati mir-rikorrent innifsu. Il-Qorti fliet il-korrespondenza esebita u jidher illi Portelli kien qed jalludi għall-*email* mibgħuta minnu lir-rikorrent datata 27 ta' Frar 2019²⁴ fejn fiha *inter alia* qallu biex jgħaddilu l-*invoices* għall-ammont ta' ċirka € 6,414 li kien għaddielu qabel it-30 ta' Novembru 2018 u żewġ *invoices* għall-ammont li għaddielu f'Diċembru 2018 ta' ċirka € 2,500. Fit-tweġiba tiegħu mibgħuta bl-*email* ir-rikorrent informa lil Portelli illi meta jrid jista' jgħaddi għar-riċevuti u allura verament jista' jitlej illi Portelli ma kienx qed jinnega li rċieva dawk l-ammonti. Madanakollu m'hemm l-ebda prova illi dawn l-ammonti ma ġewx inklużi fil-prospett ipprezentat mir-rikorrent u għalhekk il-Qorti ma tarax għalfejn għandha tnaqqashom mill-ammonti dovuti lir-rikorrent.

Kalkolu tal-renumerazzjoni dovuta lir-rikorrent

63. Ir-rikorrent ikkalkula l-ammont dovut lilu għax-xogħolijiet li wettaq billi naqqas l-ammont ta' € 1,624.98 (spejjeż) mill-bilanċ ta' € 14,935.44 indikat fuq il-prospett li pprezenta.

Korrezzjonijiet fil-bilanċ dovut

64. Minn dan il-bilanċ il-Qorti pero' tara li hemm bżonn jitnaqqas l-ammont ta' € 467.87 li għal xi raġuni r-rikorrent indika bħala *debit* fit-transazzjoni datata 11 ta' Mejju 2018 (li kien pagament li rċieva permezz ta' ċekk fl-ammont ta' € 467.87). Il-bilanċ għalhekk għandu jaqra **€14,467.57**.

65. Fis-sitt eċċezzjoni tagħha l-intimata tgħid illi l-ammont ta' € 800 għall-*vanity units* f'*Larry's Bar/Hotel* m'huwix dovut stante illi dawn ma ġewx suppliti u ġew imħallsa

²⁴ Fol 115

mir-rikorrenti filwaqt li l-ammonti dovuti in konnessjoni mal-bieb tal-*Larry's Bar/Hotel* mhumieq dovuti stante illi l-bieb ma tlestiex u ma' giex irritornat lill-intimat. F'dan ir-rigward r-rikorrent xehed fl-affidavit tiegħu illi t-€ 800 li rċieva ġew allokatu għall-ispejjeż li nefaq filwaqt li huwa beħsiebu jgħaddilu dan ix-xogħol appena jithallas. Fiċ-ċirkustanzi ġaladarba t-€800 li r-rikorrent irċieva marru biex ikopru l-ispejjeż u mhux ix-xogħol tiegħu, l-Qorti ma tarax li għandha tnaqqas dan l-ammont mill-bilanċ dovut.

66. Fis-seba' eċċezzjoni tagħha l-intimata tgħid li l-Qorti għandha tiegħu konsiderazzjoni tal-fatt li x-xogħol ta' *finishes f'Il Teatro Pizzeria e Trattoria* kellu jsir minn terzi stante illi r-rikorrent naqas milli jagħmilhom qabel il-ftuħ tal-post f'Diċembru 2017 peress illi allegatament dak iż-żmien ir-rikorrent fettillu jmur jagħmel xogħol band'oħra għand kompetitur. Il-Qorti intalbet ukoll tiegħu konsiderazzjoni tal-fatt illi l-locks u door handles tal-istess post ġew ikkonsenjati iżda ma twaħħlux mir-rikorrent u kellhom jitwaħħlu minn terzi. Fl-affidavit tiegħu Portelli xehed illi huwa jistma li x-xogħol li ma tlestiex kien jammonta għal ċirka € 1,500²⁵

67. Min-naħa tiegħu r-rikorrent innega li huwa ma lestiex xi xogħolijiet għaliex mar jaħdem ma kompetitur fl-istess żmien. Skond ir-rikorrent fir-rigward tal-locks:

"Mhux ezattament il-locks jiena ma lestejtx. Kien hemm lock li kien out of stock. Huwa kien aware out of stock. Konna niftehmin li meta jigi biex jiftah il-ħanut jiena mmur u nwahhalulu l-lock. Il-locks l-oħrajn li ssir referenza għalihom kienu mwahhlin u kienu nkissru. Il-handles tal-biben kif inhi l-procedura normali jinxtraw mill-klijent u jiena nwahhalhomlu. Is-Sur Portelli lili qatt ma avvinani biex inwahhal il-locks u l-affarijiet. Il-hsara fil-locks li kien hemm qabbad lil terzi persuni biex jirrangawhomlu. Jiena ma kellu l-ebda oggezzjoni. Pero' ghidtlu jiena u kkonfrontajt u koll, għalfejn ma ghidtx lili meta taf li jiena nista' nagħmilhomlok. Ir-raguni kienet li hu kien qed jahrab biex jagħmilhomli. Wara dan l-episodju, tant kemm ma kinitx problema li jien inkompli nahdimlu xi klijenti għamlulu l-hsara u jiena mort nirrangalu in a matter of days or two. Jiena mort nirrangalu mal-ewwel u anke komplejtu, armajtlu l-imwejjed u s-siggijiet li hu gab minn barra biex ikun jista' jiftah meta hu kien diga sewwa l-locks li hu qieghed jinsinwa li kienu miksurin jew whatever."²⁶

Rigward id-door handles u locks, fl-affidavit tiegħu r-rikorrent qal illi:

²⁵ Fol 231

²⁶ Fol 218H

“Ma huwiex minnu li jien ma ridx inwaħħal id-door handles ta' 'Il Teatro Pizzeria e Trattoria'. Fil-fatt jien kont ikkonfrontajt u staqsejt lil Mark Anthony Portelli għala ma kienx qabbdni sabiex nwaħħalhom jien. Tant kemm hu minnu li fl-istess stabbiliment qabel il-ftuħ tiegħu kont jien stess li mort armajtlu l-imwejjed u s-sigġijiet sabiex ikun jista' jibda jopera. Tant kemm kont bqajt dispost li naħdimlu għal-kuntrarju ta' dak li qed jipprova jallega, illi fil-31 ta' Dicembru 2018, għall-ħabta tad-disgħa ta' bil-lejl jien kont mort nirrangalhu bieb ta' kamra fil-'Vilhena Hotel'. Rigward il-locks tal-imsemmija bibien għajr għal wieħed minnhom, ngħid ili dawn kienu twaħħlu qabel il-21 ta' Settembru 2018 u sussegwentement rajthom miksuri fuq il-post. Għal dak li huma 'door handles' il-ftehim kien li jinxtrow mis-Sur Portelli skond il-gosti tiegħu u jien inweħħilhom, pero' hu qatt ma qalli xejn. Mark Anthony Portelli qatt la kien ilmenta miegħi rigward locks li ma tweħħlux u dwar id-door handles”

68. In kontroezami Mark Anthony Portelli²⁷ meta mitlub jispjega kif wasal għall-ammont ta' €1,500 bħala valur ta' xogħolijiet li ma tlestewx stqarr is-segwent:

“Avukat: Mela issa fl affidavit tiegħek inti tghid Mario Calleja baqa' ma spicx ix-xogħol li tqabbd jagħmel nistma li kien fadal madwar elf u hames mitt ewro xogħol li baqa' ma sarx u dawn kienu finishes u locks . Issa dan ara ngħidx sew issa dan inti wasalt għaliha din l istima

Mark Anthony Portelli : Le qabbd lil xi hadd iehor ghax ovvjament il locks mort nixtrihom jien

Avukat :Sewwa

Mark Anthony Portelli : U ovvjament ridt installer biex

Avukat : U għandek tak xi stima tax xogħolijiet kollha u d difetti li qed tghidilna

Mark Anthony Portelli : Em eh parti minnhom ma kontx għmilhom mhux difetti unfinished work ta l injam kien hemm certu partijiet li ovvjament hadt parir legali ovvjament peress li dak in nhar kien kostitwixxa kawza kontrija biex ma naghmilhomx ovvjament sakemm tinqata l kawza”

69. Il-Qorti tifhem illi b'din l-eċċezzjoni l-intimata riedet tfisser li soffriet danni fl-ammont ta' € 1,500 liema danni għandhom għalhekk jitnaqqsu mill-bilanċ dovut. Issa apparti l-verżjonijiet kontrastanti bejn ir-rikorrent u Portelli fuq din il-kwistjoni, jibqa' l-fatt illi ma tressqet l-ebda fatturi/stima mill-intimata sabiex

²⁷ Fol 288C wara

issostnihom. Min jallega irid jipprova u fid-dawl ta' dan in-nuqqas il-Qorti ma tistax tilqa' din l-eċċezzjoni.

Deċiżjoni

70. Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda tiddisponi mill-kawża billi:

- **tiddikjara illi l-kumpanija intimata hija debitoriċi tar-rikorrenti fis-somma komplessiva ta' erbatax-il elf erba' mija seba' u sittin euro u seba' u ħamsin ċenteżmu (€14,467.57) rappreżentanti l-bilanċ tal-prezz ta' materjal u xogħolijiet li saru lilha mill-istess rikorrenti;**
- **tikkundanna lill-kumpanija intimata tħallas din is-somma lir-rikorrenti flimkien mal-imghaxijiet bir-rata ta' tmienja fil-mija (8%) fis-sena dekoribbli mid-data tal-preżentata tal-kawża sal-effettiv pagament, u**
- **għar-raġunijiet fuq spjegati, tordna li kull parti għandha tbatl l-ispejjeż tagħha.**

V.G. Axiak
Maġistrat

Y.M. Pace
Dep. Registratur